

„Men moet zich in kerkelijke kringen toch maar eens in Openbaring gaan verdiepen”, schrijft een vrouw op Facebook naar aanleiding van een kritische column in het Reformatorisch Dagblad over complottheorieën. „Want wat er nu gebeurt, is daar al lang voorzeggd en beschreven. De NWO (nieuwe wereldorde, GM) die daar beschreven wordt, is zich nu aan het ontrollen. Maar helaas, de machten der duisternis hebben veel christenen verblind.”

Het verwijt klinkt met regelmaat: ziet men dan niet wat er wérkelijk gaande is, achter de schermen? Schetst de Bijbel niet duidelijk de geestelijke strijd die zich afspeelt, tot in de hoogste regionen van deze wereld? Doe zélf eens onderzoek, luidt het devies, want het staat allemaal op internet.

Dat laatste is zonder twijfel waar. Er is geen lange zoektocht voor nodig om op het wereldwijde web een keur aan theorieën tegen te komen die Bijbelse thema's en teksten verbinden aan mogelijke coronacomplotten (zie: ”Maatregelen corona „oude occulte rituelen”” en ”De leugen geloven, een teken op de hand en driemaal zes”). Veel van deze verhalen verwijzen vooral naar Bijbelgedeelten over de eindtijd.

Prof. dr. J. Hoek, tot voor kort bijzonder hoogleraar aan de Evangelische Theologische Faculteit in Leuven en aan de Protestantse Theologische Universiteit, schreef onder meer de boeken ”Nabij de toekomst” en ”Hoop op God: eschatologische verwachting”. Hij nam kennis van verschillende visies die de ronde doen. De meeste daarvan ziet hij als „uiterst speculatieve bouwsels. Allerlei bouwsteentjes lijken in elkaar te passen. Maar het opmerkelijke is: als er gegronde kritiek wordt geleverd op verschillende elementen in dat bouwwerk, dan ben je als criticus blind. Je ziet het nog niet, hoor je dan. Voor de mensen die de theorie aanhangen, is het plaatje daarentegen volstrekt duidelijk.”

Veel theorieën verwijzen naar de eindtijd; vooral Openbaring 13 wordt vaak genoemd.

„Dé woorden over de eindtijd waar we altijd mee moeten beginnen, zijn die van de Heere Jezus Zelf in Zijn rede over de laatste dingen, onder andere te lezen in Mattheüs 24. Hij spreekt daar heel indringend, maar tegelijkertijd ook heel terughoudend. Grote lijnen worden aangegeven: de toenemende wetteloosheid, de liefde die zal verkillen.

Het is niet zo dat we dan in het boek Openbaring opeens een heleboel extra informatie krijgen. Dat boek moet je lezen door de lens van wat Jezus heeft

gezegd. Als je dat loslaat en je scheurt Openbaring als het ware uit de canon, dan gaat het mis. Dat heeft de geschiedenis al vaak laten zien.

Openbaring is als een spons: volgezogen met verwijzingen naar de Bijbel, naar profetieën van bijvoorbeeld Ezechiël en Daniël. Allerlei Bijbelse beelden komen hier terug in een nieuwe compositie. Met als bedoeling om te laten zien dat er een geweldige strijd gaande is tussen de macht van Christus en de macht van de tegenstander. Als gemeente neem je in dat strijdperk je positie in.”

Hoe taxeert u het Bijbelgebruik in de verschillende theorieën die u zag langskomen?

„Heel vaak als klankexegese. Op de klank af worden allerlei associatieve verbanden gelegd met wat men om zich heen ziet gebeuren. Een fundamenteel probleem is dat men de Bijbel niet voor zichzelf wil laten spreken, maar die gebruikt om er een bepaalde theorie aan te verbinden. Voor het eigenlijke van profetie en apocalyptiek –profetie die zich toespitst op het einde der tijden– heeft men geen antenne.

Ik hoorde iemand zeggen: „Toen Johannes deze dingen opschreef, begreep hij daar eigenlijk niets van. Wij, vanuit de eigentijdse ontwikkelingen, begrijpen pas wat die teksten bedoelen.” Dat is volstrekt misplaatst. Profetie richt zich altijd in eerste instantie tot de eerste hoorders. In het geval van Openbaring zijn dat de christenen aan het einde van de eerste eeuw, die verdrukt worden door het rijk van Rome. Tegelijk ligt er een diepe dimensie van betekenis in deze teksten voor de gemeente van alle tijden. Maar de blikrichting in het uitleggen van deze teksten gaat altijd van toen naar nu.

Een ander probleem is dat er heel selectief wordt omgegaan met de beeldtaal uit de teksten. Als er een beest komt uit de afgrond en uit de zee, leest niemand dit als een letterlijk dier. Als Openbaring 14:1 schrijft dat degenen die bij het Lam horen, de Naam van de Vader op hun voorhoofd hebben geschreven, zegt niemand dat Gods Naam daarin is getatoeëerd. Maar het merkteken van het beest zou wél iets strikt letterlijks zijn. Er is een grote mate van willekeur in deze manier van Bijbeluitleg.”

Over het merkteken schreef dr. ir. J. van der Graaf eens: „De waarschuwing daartegen zou niet in de Schrift staan wanneer dat merkteken geen concrete uitwerking zou krijgen in de geschiedenis.” Moeten christenen dan niet zoeken of dat merkteken zichtbaar wordt in de gebeurtenissen om hen heen?

„Laten we zeker waakzaam blijven voor zulke concrete uitwerkingen. Overigens geldt ook hier: in de eerste plaats is dit geschreven voor de gemeenten in Johannes' tijd. Als je destijds geen lid was van een bepaald gilde in de stad, kon je geen winkeltje drijven. Als je wél lid wilde worden, moest je bij de gildebijeenkomsten aan de afgoden offeren. Zo kon een christen in Korinthe of Rome in de handel helemaal buitenspel komen te staan.

Met een zekere onbevangenheid mogen we vervolgens zoeken naar wat we herkennen van deze beeldtaal in het totaalplaatje van onze tijd. Daarin zien we bijvoorbeeld dat het zeker niet onmogelijk is hoe een totalitair systeem steeds meer ons privéleven kan gaan beheersen.

Bij een merkteken aan het hoofd of op de hand denk ik dan in de eerste plaats: de duivel wil ons denken (hoofd) en ons doen (hand) bepalen. Hij wil er als het ware zijn stempel opzetten, zoals Christus in de doop Zijn stempel op ons denken en doen zet. Allerlei speculaties over een chip als merkteken leidt juist af van de waakzaamheid voor deze invloed van de duivel.”

Hoe ziet u het getal van het beest: 666?

„Opnieuw moet dit allereerst voor de eerste ontvangers relevant zijn geweest. Johannes mag er vanuit zijn gegaan dat er lezers waren die begrepen waar dit op sloeg. Destijds was gematria bekend: het toekennen van cijferwaardes aan letters. Dat kon ook functioneren als een soort codetaal, zoals die ook in verzetsliteratuur wel is gebruikt. De gemeenteleden aan wie Johannes schreef, zullen begrepen hebben dat hiermee de keizer werd bedoeld.

In het blijven zoeken naar cijferwaardes in namen door de eeuwen heen, zie ik weinig. Je kunt er alle kanten mee op, met allerlei namen. Dat betekent niet dat het getal van het beest heeft afgedaan. Het getal zes staat voor de mens, je kunt er het symbool in zien van het hoogtepunt van de menselijke macht, zoals die in de antichrist tot openbaring komt.”

Heel wat mensen zeggen: In het licht van de geestelijke strijd is het naïef om te vertrouwen op wat onze overheid ons voorhoudt.

„De Bijbel spreekt daar altijd spanningsvol over. Die spanning zou je kunnen samenvatten met de twee hoofdstukken Romeinen 13 en Openbaring 13. In Romeinen is de overheid Gods dienares, ons ten goede. Je ziet dat terug in de inzet van onze overheid om voor de bevolking het goede te zoeken in de bescherming tegen dit virus.

Openbaring laat daarentegen zien hoe een overheid totaal ontaard kan zijn, onder de invloed van de antichrist en satan. Dat kan realiteit zijn, en dat vraagt waakzaamheid. Het is waar: in onze tijd zal het zich wellicht steeds scherper gaan aftekenen dat de overheid trekken van Openbaring 13 krijgt. Als zij zich gaat vergrijpen aan godsdienst- en gewetensvrijheid, dan kan dit dichtbij zijn. We zien hoe Gods geboden steeds meer onder spervuur liggen. Als gesproken wordt over de uniciteit van het huwelijk of over de heiligheid van het menselijk leven, staat heel het parlement op de achterste benen.

Maar sla niet eenzijdig door in deze dingen. We moeten altijd oog hebben voor beide zijden die de Bijbel tekent. Dat betekent dat je de overheid niet bij voorbaat met wantrouwen benadert. Aanhangers van complottheorieën zeggen: Als een politicus iets zegt, weet je al dat het verkeerd is. Maar zo'n mentaliteit is niet in overeenstemming met de Bijbel en onze traditie. Er is altijd gezegd: Tegenover de chaos en anarchie is het goed dat er een overheid is. Daarin erkennen wij juist de hand en de zorg van God."

Kunt u begrijpen waarom mensen tot alternatieve verklaringen komen?

„Ik snap dat er veel reden is om verontrust te zijn over de mondiale ontwikkelingen. In bepaalde theorieën over de werkelijkheid ligt houvast. Wat er allemaal gebeurt, is dan nog steeds wel aangrijpend en verontrustend, maar jij behoort in ieder geval tot de mensen die er doorheen kijken. Het loopt je niet uit de hand, want je ziet wat er achter de schermen gebeurt. Dat geeft een gevoel van zekerheid.”

Jezus roept ertoe op om op de „tekenen van de tijden” te letten. Gebeurt dat voldoende?

„Daar ligt inderdaad huiswerk. Juist de grote lijnen die Jezus tekent over wetteloosheid en liefdeloosheid zijn heel herkenbaar in deze tijd. Komt die duiding van onze tijd en Christus' oproep tot waakzaamheid in de prediking wel krachtig genoeg aan de orde? In dat opzicht zijn complottheorieën die aan de eindtijd refereren, ook een onbetaalde rekening van de kerk. Tegenover allerlei speculaties en onjuist Bijbelgebruik moeten wij er niet het zwijgen toe doen, maar juist proberen wél volop recht te doen aan de Bijbelse woorden over de eindtijd.”

Prof. dr.

J. Hoek. beeld RD, Anton Dommerholt

De leugen geloven, een teken op de hand en driemaal zes

Vooraf Bijbelteksten over de eindtijd keren terug in coronatheorieën. Twee gedeelten springen er daarbij uit: 2 Thessalonicenzen 2 en Openbaring 13. De gedeelten zijn sleutelpassages in het spreken over de antichrist – een term die ontleend is aan de eerste brief van Johannes. In Thessalonicenzen heet deze figuur „de mens der zonde, de zoon des verderfs”, Openbaring spreekt over „een beest.”

Dwaling

Het elfde vers uit 2 Thessalonicenzen 2 wordt regelmatig geciteerd: „En daarom zal God hun zenden een kracht der dwaling, dat zij de leugen zouden geloven.” Dit vers wordt gebruikt om aan te tonen dat wereldwijde samenzweringen christenen niet zouden moeten verrassen. De elite draait de wereldbevolking een rad voor de ogen zodat men „de leugen gelooft.”

Vaak wordt verwezen naar Genesis 3; bedrog en samenzwering is vanaf het eerste begin de tactiek van de duivel. Uit Efeze 6:12 blijkt dat er sprake is van een geestelijke strijd die zich juist voltrekt rond de „overheden, machten en geweldhebbers van de wereld.”

Soms wordt „de leugen” expliciet aangeduid als de coronapandemie. Het betreft dan het verhaal dat de overheden en reguliere media daarover vertellen, waar mensen massaal „verblind” achteraan lopen.

Merkteken

Het meest komt Openbaring 13 voor in diverse theorieën. In dit hoofdstuk over de opkomst van twee „beesten” vallen dan vooral twee zaken op: het zogeheten merkteken van het beest (vers 16 en 17) en het getal van het beest (vers 18).

Zonder het teken mag men niet kopen of verkopen, beschrijft Johannes. Dit merkteken heeft in de geschiedenis tot uiteenlopende theorieën geleid. De uitleg varieert tussen een letterlijke betekenis met aanwijsbaar merkteken, of een geestelijke betekenis.

Zo zien de kanttekeningen bij de Statenvertaling het teken als het rooms-katholieke oliesel. Bijbeluitlegger Matthew Henry kiest voor een geestelijke uitleg: het teken zou de „belijdenis van gehoorzaamheid en onderwerping aan de pauselijke macht” zijn.

In de vorige eeuw werd het merkteken vaak verbonden aan technologische ontwikkelingen. Een blik in het Digibronarchief levert een heel aantal brieven op van verontruste RD-lezers, die wijzen op zulke ontwikkelingen en een verband leggen met Openbaring 13. Zo wordt de invoering van een burgerservicenummer in het Verenigd Koninkrijk genoemd, de zogeheten eurocheques, de invoering van betaalpassen en het elektronisch winkelen.

Economie

Los van concrete toepassingen, is in de afgelopen decennia in de gereformeerde gezindte regelmatig een verband gelegd tussen het merkteken en de globalisering van de economie. Zeker sinds de opkomst van internet is het steeds eenvoudiger zich voor te stellen hoe een „centrale macht” het wereldwijd onmogelijk kan maken nog handel te drijven.

In de theorieën rond corona betreft het teken vaak een biometrisch ‘paspoort’ met persoonsgegevens, dat via een chip onder de huid wordt ingebracht. Het coronavaccin of een (kinder)tatoeage zouden middelen zijn om de chip in te brengen. Degenen die vaccinatie weigeren, zullen rechten verliezen: zij mogen niet meer „kopen en verkopen.”

Streepjescode

Ook het getal van het beest (666) zorgde de eeuwen door voor speculaties. Het is ontdekt in tal van namen, zoals die van Nero, Hitler of de paus. Overigens bleken zulke berekeningen ook mogelijk met de namen van Luther, Vondel, Sherlock Holmes of Jeruzalem.

Men zag het getal van het beest terug in de streepjescode en in de letters van het internet: www.

En ook het woord corona blijkt tot 666 te herleiden, door de plaats van de letters in het alfabet op te tellen – al gaat die vlieger in veel andere talen dan weer niet op.

undefined::

Maatregelen corona „oude occulte rituelen”

Een breed circulerende theorie stelt dat veel wereldleiders en invloedrijke personen –zoals miljardair Bill Gates– in kringen van het satanisme zouden verkeren.

Ook de Covid-pandemie wordt verbonden aan occultisme. In een (vertaald) artikel op gelehesjes-nederland.nl stelt een zekere Steve Barwick dat de maatregelen die regeringen wereldwijd treffen, teruggaan op satanische rituelen. Zo zou het dragen van een gezichtsmasker een oud, occult symbool zijn. Op het hoofd van de vrouw Babylon (Openbaring 17:5) staat ”verborgenheid” geschreven. Het Griekse woord ”mysterion” zou in de grondtaal te maken hebben met „het sluiten van de mond” – precies wat nu gebeurt met mondkapjes.

Het wassen van de handen verwijst naar de handeling die Pilatus eens uitvoerde, en is volgens de auteur „een oud, occult symbool waarmee Christus wordt afgewezen.”

Het zogeheten teken van het beest (Openbaring 13:16-17) ziet Barwick niet als iets tastbaars (zoals een vaccin of tatoeage), maar als een onzichtbaar, geestelijk merkteken. Dit krijgen mensen omdat zij door alle maatregelen onbewust hoe langer hoe meer worden ingewijd in een „nieuw, occult systeem.”

serie

Complotten

Dit is het negende deel in een serie over complottheorieën met betrekking tot corona. Zaterdag deel 10: De rol van de media.